

Persdossier

Fost Plus 2023

Samen goed sorteren, beter recycleren

Fostplus

Inhoudsopgave

Fost Plus, unieke partner van een levend ecosysteem	3
Geschiedenis	3
Een uniek ecosysteem	4
Naar een circulaire economie	4
Onze aanpak	5
De beste garantie voor een minimaal verlies in de hele circulaire keten	6
Rechtskader	6
De doelstellingen: België legt de lat hoog	7
1. Meer thuis sorteren	7
2. Buitenshuis sorteren	8
3. Innovaties in verpakkingen met het oog op een betere recyclage	9
Veel meer dan recyclage	10

Fost Plus, unieke partner van een levend ecosysteem

Fost Plus wil samenwerken in een ecosysteem van publieke en private partners aan een circulaire economie en een duurzame samenleving.

Geschiedenis

Fost Plus werd opgericht in 1994 op vrijwillig initiatief van de privésector om hun Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid na te komen met betrekking tot verpakkingsafval.

Fost Plus organiseert en financiert de selectieve inzameling, sortering en recyclage van huishoudelijk verpakkingsafval. Concreet gaat het om de volgende inzamelingen:

- De huis-aan-huisinzameling van PMD via de blauwe zak;
- De inzameling van glas via de glasbollen of huis-aan-huis;
- De huis-aan-huisinzameling van papier-karton.

Fost Plus financiert bovendien de inzameling van deze verpakkingen en andere huishoudelijke verpakkingen in de recyclageparken, zoals de verpakkingen van Klein Gevaarlijk Afval (KGA).

Een uniek ecosysteem

Bij de inzameling, sortering en recyclage van verpakkingen zijn veel actoren betrokken: gemeenten, intercommunes, gewesten en overheden, afvaloperatoren, sorteercentra, recyclagebedrijven, producenten en verdelers van verpakte producten, federaties, sectoren en, uiteraard, de burgers. Fost Plus zorgt ervoor dat iedereen optimaal kan samenwerken en dat de materialen en grondstoffen zo kwalitatief mogelijk worden hergebruikt.

Bron: EU reporter

Naar een circulaire economie

Het belang van het in de keten houden van materialen en grondstoffen om ze oneindig te (her)gebruiken neemt vanuit alle oogpunten toe: burgers, overheden, bedrijven. Fost Plus wil die transitie versterken, versnellen en vergemakkelijken.

Onze aanpak

Fost Plus wil bijdragen aan een duurzamere samenleving door een recyclageoplossing te bieden voor alle huishoudelijke verpakkingen. Dat doet het door een meer verpakkingsafval selectief in te zamelen via efficiënte basisscenario's. Digitalisering en transparante data voor onderbouwde beslissingen zijn daarbij fundamenteel.

Om die ambitie te verwezenlijken, zet Fost Plus in op een aanpak die gebaseerd is op twee pijlers.

1. Thuis beter sorteren

Een circulaire verpakkingseconomie begint met een maximale inzameling aan de bron. Dankzij de lancering van de Nieuwe Blauwe Zak kan Fost Plus jaarlijks tot 23 kg PMD per inwoner ophalen, d.i. 8 kg extra (+50 %) per inwoner in vergelijking met 2018 (vóór de invoering van de Nieuwe Blauwe Zak). Maar het gaat verder dan dat.

Het is altijd onze bedoeling geweest om de inhoud van de blauwe zak uit te breiden naarmate er nieuwe duurzame recyclageoplossingen voor bepaalde producten of verpakkingen ontstaan en de verpakkingsmarkt evolueert. De blauwe zak blijft de komende jaren open staan voor nieuwe uitbreidingen van de inhoud.

2. Buitenshuis meer inzamelen

Fost Plus bereikte in 2022 een nieuwe tussentijdse mijlpaal: het volume PMD dat buitenshuis werd ingezameld, steeg opnieuw met 2.000 ton tot in totaal 24.000 ton. Fost Plus is daarmee goed op weg om tegen eind 2023 de einddoelstelling van 26.000 ton te halen. Daartoe werden verschillende projecten opgestart om de maximale inzameling van buitenshuis verbruikte verpakkingen te garanderen.

3. De kloof dichten: de recycleerbaarheid van verpakkingen verbeteren

Zodra de verpakkingen zijn ingezameld, is het aan Fost Plus om een duurzame recyclageoplossing voor alle verpakkingen aan te bieden.

De partners van Fost Plus hebben de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in nieuwe technologieën en infrastructuur om de via de Nieuwe Blauwe Zak ingezamelde extra verpakkingen correct te sorteren en aan te bieden voor recyclage om er nieuwe producten mee te maken. Bovendien zijn duurzame verpakkingen een van de prioriteiten van de leden van Fost Plus. Samen met de sectorale federaties hebben ze ambitieuze doelen bepaald: zo moeten tegen eind 2025 alle niet-recycleerbare verpakkingen uit hun assortiment verdwenen zijn. Fost Plus ondersteunt zijn leden bij het verwezenlijken van hun ambities.

In 2024 krijgt Fost Plus een nieuwe erkenning. De ambities zijn stevig in dit akkoord verankerd, met concrete doelstellingen en een helder kader voor het creëren van een bredere en duurzamere samenleving.

De beste garantie voor een minimaal verlies in de hele circulaire keten

Rechtskader

Ondernemingen die verpakte producten op de Europese markt brengen zijn verantwoordelijk voor de hele levenscyclus van de verpakking. In België kunnen ze de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid aan Fost Plus uitbesteden. Hiervoor betalen ze aan Fost Plus een bedrag dat wordt berekend in functie van de hoeveelheid en het soort materiaal: het Groene Punt. Elk materiaal heeft zijn eigen 'Groene Punt'-tarief. Dit omvat de werkelijke kosten en opbrengsten met betrekking tot de selectieve inzameling, sortering en recyclage van dit materiaal. Met andere woorden: het Groene Punt-tarief weerspiegelt het tekort in de circulaire keten. De verpakkingen die het moeilijkst te recycleren zijn, betalen het hoogste tarief. Dankzij dit principe van eco-modulatie moedigt Fost Plus bedrijven aan om te kiezen voor verpakkingen die compatibel zijn met de huidige sorteer- en recyclagescenario's.

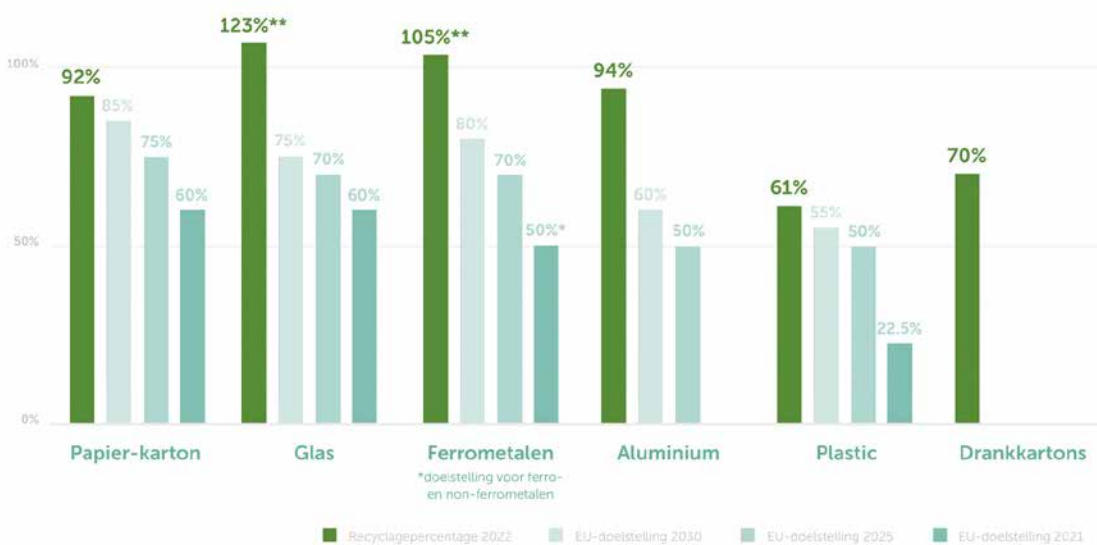
Als openbare instelling houdt de Interregionale Verpakkingscommissie (IVC)¹ toezicht op een interregionaal samenwerkingsakkoord dat het verpakkingsbeleid op Belgisch niveau coördineert.

- **11,5 miljoen Belgen** in 581 gemeenten hebben toegang tot de selectieve inzameling van huishoudelijk verpakkingsafval.
- Meer dan 4.800 bedrijven zijn aangesloten bij Fost Plus. Ze hebben in 2022 **765.758 ton** huishoudelijke verpakkingen op de markt gebracht.
- In 2022 recycleerde Fost Plus 725.816 ton verpakkingen, of **95 %** van de totale hoeveelheid die door onze leden op de markt werd gebracht.
- In 2022 heeft Fost Plus gemiddeld **30,1 kg glas, 17,4 kg PMD en 15,2 kg papieren-kartonnen verpakkingen** per inwoner gerecycleerd.
- Het budget van Fost Plus bedroeg in 2022 bijna **285 miljoen euro**.

1 Voor meer informatie over de verplichte terugname van verpakkingsafval: <https://www.ivcie.be/verplichtingen/terugnameplicht/> (Interregionale Verpakkingscommissie)

De doelstellingen: België legt de lat hoog

De nieuwe Europese doelstellingen van het 'Circular Economy Package'² schroeven de eisen voor de Europese lidstaten op. Maar de Belgische bedrijven die verpakkingen gebruiken, hebben zichzelf nog ambitieuzere doelstellingen gesteld: tegen 2025 moet namelijk 95 % van de huishoudelijke verpakkingen gerecycleerd worden. Voor 2022 overschreed België opnieuw alle Europese doelstellingen.

1. Meer thuis sorteren

Fost Plus vertrekt vanuit een solide basis. Sorteren is een echte gewoonte voor de Belgen dankzij de blauwe zak en het comfort van thuis-sorteren met een uniforme, eenvoudige sorteerbodschap.

Met de Nieuwe Blauwe Zak geeft Fost Plus een stevige impuls aan de circulaire economie in België. Dankzij de uitbreiding van de PMD-fractie naar alle plastic verpakkingen kan jaarlijks meer dan 90.000 ton extra materiaal worden opgehaald voor recyclage, d.i. 8 kilogram meer per inwoner per jaar.

De inzameling: van 15 naar 23 kilo PMD

Met de Nieuwe Blauwe Zak zet Fost Plus een belangrijke stap naar meer recyclage. Concreet worden alle plastic verpakkingen (incl. plastic zakken, potten, folies en schaaltes) selectief ingezameld via de blauwe PMD-zak. Dit komt neer op 8 kilo extra verpakkingen per inwoner per jaar, of een stijging van 15 naar 23 kilo. De hoeveelheid ingezameld PMD stijgt in totaal met bijna 50 % van 150.000 ton naar 240.000 ton per jaar.

Sinds oktober 2021 gebruiken alle inwoners van België de Nieuwe Blauwe Zak. 2022 was het eerste volledige jaar waarin dit systeem door iedereen werd toegepast.

In de sorteercentra wordt elke fractie zo nauwkeurig mogelijk gesorteerd. Alleen op die manier krijgen we stromen van goede kwaliteit om nieuwe secundaire grondstoffen te creëren. De inhoud van de Nieuwe Blauwe Zak wordt gesorteerd in minstens 16 fracties, en op termijn waarschijnlijk nog meer.

² Voor meer informatie over het Pakket Circulaire Economie: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024_nl (Europees Parlement).

** Deze percentages zijn berekend aan de hand van de gerecycleerde hoeveelheden tov de door onze leden op de Belgische markt gebrachte hoeveelheden. Dit betekent dat in de gerecycleerde hoeveelheden ook ingezamelde verpakkingsmaterialen zitten die door niet-leden op de Belgische markt gebracht werden of die door consumenten in het buitenland aangekocht werden (grensaankopen).

Investeren in geavanceerde sorteercentra

Alle materialen die via de Nieuwe Blauwe Zak worden ingezameld, worden vervoerd naar sorteercentra in België. De uitbreiding van de inzameling van PMD vergde meer capaciteit in de sorteercentra, maar ook de inzet van geavanceerde technologieën om de bijkomende plasticstromen te sorteren. Fost Plus heeft daarom een aanbesteding uitgeschreven voor de bouw van vijf nieuwe sorteercentra. De contracten werden gegund aan Indaver (Willebroek), Val'up (Glin), Valtris (Charleroi), Sitel (Luik) en PreZero (Evergem).

Recyclage op het Belgisch grondgebied

Bijna 81 % van de huishoudelijke verpakkingen wordt momenteel gerecycleerd in België. Fost Plus heeft specifieke projectoproepen georganiseerd om investeringen aan te trekken om het aandeel plasticrecyclage in België te verhogen. Een van de essentiële voorwaarden was de bouw van een installatie op Belgische bodem. Tussen 2020 en 2022 werden vijf recyclagecontracten toegekend voor verschillende plastic fracties: PET-flessen (Couillet), PE-folies (Beringen), gemengde folies en gemengde PO (Houthalen-Helchteren), PET-schaaltjes en -flessen (Neufchâteau) en verpakkingen in HDPE en PP (Lommel).

Die hoogtechnologische installaties zullen van België een echte draaischijf van recyclage maken. De invoering van de Nieuwe Blauwe Zak is daarom een kans om een lokale circulaire economie op te zetten. Dat vertegenwoordigt een totale injectie in de lokale circulaire economie van ongeveer 1 miljard euro in de komende jaren.

2. Buitenshuis sorteren

Thuis sorteren de Belgen hun afval correct. Maar eenmaal buiten is dat minder evident.

Een nieuwe aanpak voor de bedrijven

Bedrijven zijn al enkele jaren verplicht om hun PMD te sorteren. Vlaanderen heeft de sorteerverplichting voor bedrijven ingevoerd op 1 juli 2013, Brussel op 2 februari 2014 en Wallonië op 1 januari 2016. Toch sorteren nog niet alle bedrijven of sorteren ze niet correct. Fost Plus heeft samen met de particuliere afvalsector en Valipac een nieuwe aanpak uitgewerkt om bedrijven aan te moedigen meer PMD in te zamelen, en tegelijkertijd de sorteerkwaliteit te verbeteren.

Meerdere invalshoeken om zwerfvuil te bestrijden

Zwerfvuil is en blijft een nachtmerrie voor iedereen die om de openbare netheid en het milieu geeft. De leden van Fost Plus zijn vragende partij voor een slagvaardigere aanpak die tot een radicale gedragsverandering leidt. Met een vernieuwde aanpak voor meer efficiëntie beoordeelt Fost Plus zijn aanpak voor de inzameling buitenshuis. Via zijn project 'Every Packaging Counts' wil Fost Plus samen met de federaties Fevia en Comeos een schaalbare, aan specifieke sectoren aangepaste aanpak ontwikkelen, gebaseerd op vijf pijlers.

- **De blauwe zak als uitgangpunt:** de huis-aan-huisinzameling van PMD via de blauwe zak is het fundament voor de uitstekende recyclagecijfers die we jaar na jaar laten optekenen in ons land. Het is een eenvoudig, efficiënt en laagdrempelig systeem, dat voor iedere Belg toegankelijk is. Het blijft ook in de toekomst de hoeksteen voor een duurzame aanpak van het zwerfvuilprobleem en een maximale recyclage.
- **Bedrijfswereld neemt verantwoordelijkheid:** in 2022 werd een nieuwe Europese richtlijn van kracht die de Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid aanvult. Die richtlijn bepaalt met name dat, vanaf 1 januari 2023, bedrijven waarvan de producten en/of de verpakkingen tussen het zwerfvuil te vinden zijn, de kosten voor de inzameling moeten dragen. Belgische bedrijven grijpen deze kans en willen een actievere rol spelen in de strijd tegen zwerfvuil en bijdragen aan een efficiëntere aanpak op het terrein. Fost Plus wil samenwerken met de steden en gemeenten op het terrein om een centrale actor tussen de verschillende overheden te creëren, waardoor schaalvoordelen mogelijk zijn en best practices gedeeld kunnen worden.

- **Investeren in innovatie:** België heeft altijd een pioniersrol gespeeld op het vlak van recycling van huishoudelijke verpakkingen. In 2022 werd in opdracht van een aantal grote drankenproducenten, de detailhandel, hun respectievelijke federaties Fevia en Comeos, en Fost Plus een studie uitgevoerd naar de haalbaarheid van een slim statiegeldsysteem, gebaseerd op de troeven van de blauwe zak. Slim statiegeld werkt aan de hand van een unieke code die op elke (drank)verpakking is aangebracht en die consumenten kunnen scannen met hun smartphone of thuisscanner om het statiegeld te recupereren. In 2023 werden pilotprojecten gelanceerd om het systeem te testen en verfijnen, met de bedoeling om het in 2025 uit te rollen in het hele land.
- **Beloon wie het goed doet:** om positief gedrag te belonen en een respectvolle houding ten opzichte van het milieu aan te moedigen, werd het beloningsproject 'de Click' ingevoerd. Door opgeraapt zwerfvuil en verpakkingen van eigen consumptie te scannen en correct weg te gooien, kunnen de deelnemers punten verdienen, die ze kunnen inwisselen bij partners van het project. Met zijn groeiende populariteit en meer dan 1 miljoen geregistreerde 'clicks' evolueert dit initiatief tot een echte sociale beweging die wordt ondersteund door verschillende steden, bedrijven en organisaties.
- **Inzetten op preventie:** Verpakkingen die niet nodig zijn, moeten we uiteraard zoveel mogelijk vermijden. Minder verpakking betekent ook minder kans op zwerfvuil. De verpakkende bedrijven besteden dan ook heel wat aandacht aan systemen en businessmodellen voor herbruikbare verpakkingen en verpakkingsvrije oplossingen, onder meer voor take-away en consumptie buitenshuis.

3. Innovaties in verpakkingen met het oog op een betere recycling

Duurzame verpakkingen zijn een van de prioriteiten van de leden van Fost Plus. Samen met de sectorale federaties hebben ze ambitieuze doelen bepaald: zo moeten tegen eind 2025 alle niet-recycleerbare verpakkingen uit hun assortiment verdwenen zijn. Fost Plus ondersteunt zijn leden bij het verwezenlijken van hun ambities.

Fost Plus motiveert bedrijven bij het kiezen van verpakkingen en materialen die compatibel zijn met de huidige inzamel- en sorteersscenario's. Fost Plus gaat op zoek naar alternatieven en helpt zijn leden om verpakkingen op de markt te brengen die gemakkelijker te recyclen zijn, onder meer met behulp van de Design4Recycling-richtlijnen. Daarnaast worden de medewerkers van de bedrijven die verantwoordelijk zijn voor aankoop, marketing en maatschappelijk verantwoord ondernemen bewust gemaakt via infosessies en workshops op maat.

Op basis van een gedetailleerde analyse van de gegevens uit de aangiftes spoort Fost Plus enerzijds de leden op die nog steeds een relatief groot deel niet-recycleerbare verpakkingen aangeven in vergelijking met de benchmark van hun sector, en anderzijds de soorten verpakkingen die vandaag nog steeds de huidige sorteer- en recyclingprocessen verstoren. Fost Plus gaat de dialoog aan en **zoekt samen met de betrokken bedrijven naar een recyclingoplossing voor een kleine 2% of 14.700 ton verpakkingen die op de markt worden gebracht.**

Fost Plus biedt de volgende uitdagingen het hoofd:

- Vanuit operationeel oogpunt: hoe kunnen we het sorteer- en recyclingproces optimaliseren om bepaalde verpakkingen te integreren in het recyclingproces, rekening houdend met de technologische innovaties en ontwikkelingen.

- Vanuit technologisch oogpunt, vanuit het ontwerp van de verpakking: hoe kunnen deze verpakkingen worden omgevormd tot recycleerbare verpakkingen en tegelijk hun functionaliteit behouden, waarbij de leden meezoeken naar oplossingen.

Gedaan met hinderlijke verpakkingen

In 2022 werd op vraag van de Interregionale Verpakkingscommissie in de aangifte van Fost Plus de categorie *Hinderlijke verpakkingen* geïntroduceerd. Zoals de naam al aangeeft, omvat deze categorie verpakkingen die niet alleen niet-recycleerbaar zijn, maar ook nog eens het inzamel-, sorteer- en recyclageproces hinderen. De verpakkingen werden onderworpen aan een ontmoedigend Groene Punt-tarief, dat dubbel zo hoog is als het hoogste tarief voor recycleerbare fracties. Dit financiële aspect moet bedrijven aanmoedigen om dit soort verpakkingen te vermijden en ze uit hun assortiment te verwijderen.

Veel meer dan recyclage

Als facilitator van de circulaire economie helpt Fost Plus burgers, bedrijven en overheden om materialen en grondstoffen op een duurzamere manier te beheren. De organisatie speelt samen met haar leden een belangrijke maatschappelijke rol. Alles wijst erop dat die rol de komende jaren nog verder zal groeien. Samenwerking wordt cruciaal in dit opzicht: enkel door alle partijen binnen het ecosysteem te betrekken en hen ten volle hun rol te laten spelen, kan Fost Plus het succes van de circulaire economie in ons land consolideren.

Zo heeft Fost Plus de afgelopen jaren zijn werkterrein sterk uitgebreid, van huis-aan-huisinzameling tot selectieve inzameling in bedrijven, op evenementen en in out-of-home-omgevingen om ook daar een optimale inzameling en recyclage van verpakkingen te realiseren.

Ondertussen staat de wereld niet stil. Duurzaamheid is meer dan ooit een prioriteit en de strijd tegen de opwarming van de aarde is ongetwijfeld de grootste uitdaging waarmee onze generatie wordt geconfronteerd. Burgers en overheden verwachten terecht dat bedrijven hun verantwoordelijkheid nemen.

In dat opzicht speelt Fost Plus een belangrijke rol. Elke keer dat het een verpakking inzamelt en recycleert, vermindert het de CO₂-uitstoot en vermijdt het de winning van steeds schaarser wordende grondstoffen. Recente geopolitieke ontwikkelingen hebben het belang van de circulaire economie nog versterkt, nu Europa minder afhankelijk wil worden op het gebied van energie en grondstoffen.

Recyclage vertegenwoordigt natuurlijk maar een deel van de circulaire economie, zoals blijkt uit het nieuwe voorstel van de Europese Commissie voor een verordening betreffende verpakkingen en verpakkingsafval (Packaging and Packaging Waste Regulation, PPWR). Dat voorstel voor een verordening verschuift de focus van recyclage naar preventie en hergebruik. Het bevat ook concrete en ambitieuze doelstellingen op dat gebied, die de bedrijven – maar ook veel andere sectoren, zoals de horeca – voor grote uitdagingen plaatsen.

Fost Plus is ervan overtuigd dat het hier een pioniersrol kan spelen. Er zijn bijvoorbeeld grootschalige inzamelsystemen nodig voor herbruikbare, economisch rendabele verpakkingen. Zonder te vergeten dat ook herbruikbare verpakkingen aan het einde van hun levenscyclus gerecycleerd moeten worden. Net als dertig jaar geleden wil Fost Plus opnieuw bedrijven helpen om hun doelstellingen te bereiken en hun activiteiten te verduurzamen.

Contactgegevens

Valerie Bruyninckx, PR & Corporate Communication Manager
valerie.bruyninckx@fostplus.be
+32 2 774 48 34

Versie juli 2023